

ХОВУ ТУРЛАГЛАРЫНГА МАССА-ПОЛИТИКТИГ АЖЫЛ

Бо хүнерде республикада часкы хову ажылдары түзүктөн турар. Майның 12-де медээ бугаар алырга, тараа, тараа-бобын култураларының чажымчыкыны 65 хуу күөсеттинген. Механизаторлар бо харымсалгалыг ажылды бедик агротехниктиг деңгээлге кыска хуусаада чорудар дээш, хун, шак бурзун санап, чүткүдүг ажылдап турарлар. Оларның ортузунга масса-политиктиг ажылды калбартыры—партия организацияларының чутуга соругазы.

Тыва АССР-ниң ажыл-агыйларында партия организациялары тарылга эгелээриниң ырак мурунунда-ла масса-политиктиг ажылдыг планнарын чогааткан, ону боттандырар талаа-биле организацияг ажылдап киришкен. Чөөн-Хемчик районун «Болшевик» совхозта партком (секретары эш А. Монгуш) хову турлааларында механизаторлар ортузунга масса-политиктиг ажылды үлгелеринг организациястан. Чижээ, ында №1 бригадала үш агитаторуны бижиглаан, олар та-йымбыр ажылдарын план бугаар чорудуп, механизатор бурзунун кылган ажылдың дугайында хүнүнү чугаалап берип, чүткүдүг иштинге болган динтигга хамдарышкан болушкунары доктаамал тайабырлап турар. Хана созу-нуу өйүндө үндүрерин хамдырган.

Танды районун «Тиледеге» совхозунун №7 трактор-хову бригадалында масса-политиктиг ажылды эки организациястан. Билдэ коммунинтиг күш-ажыл бригадалында механизаторларын калбартып ажылдап турарын көргүзүп самбарызында хүнүнү бижиг турар. Мурнакчыларың аттарын оон көрүп ап болур. Агитхууду үзүктел чок үндүрерин чачыл апарган.

Узуг-Хем районун Жданов аттыг колхозта агитхууду-гада бар. Соалгу хүнерде оон киржикчилери Хендергенин тараажыларыңа концертин каш удаа көргүскөн болгаш план, график бугаар ажылдап турар. Оон составында агитаторлар кезде ажал-агый артезиин чижек Уставының төлө-лөңгө чонга тапшырар, ону чугаалап турар талаа-биле узуг ажылды кылган. Барган черлеринге агитхууду-тарын, агропеддерин олар үндүрүп чорудар. «Межегей» совхозун №6, «Найыра» совхозун Айымарында бригадаларында масса-политиктиг ажылды база эки организациястан.

Масса-политиктиг ажыл талаа-биле мычар эки ажылдап турар черлер район, ажал-агый бурундала хой. Илалгаш агитаторлар, политинформаторлар боттарының ажылдыг хураамчаларын дүжүлгалаан ажылдап чорук чутула. Чоокта каш ССР-ниң Министрлер Чөвүлели «1969 чылдың часкы хову ажылдарын чорудар талаа-биле кезде ажыл-агыйга материал-техниктиг немедиле дузаны көргүзүп дуга-йында» доктаалды хүлээн алган. Чер ажылдакчылары-биле беседаны кылдып турган, ол дузалачыны угаамалдыг, ажыл-агыйга бугаар, эң-не ажылдыг кылдып ажылдап турарың сатып салыр ужураг.

Күш-ажылдык бедик бүдүрүчүлүг болурунга, механизаторларын эки динтигга калдып байдалды тургуза-нып, материалдык болгаш моральдыг өңдү бериникиниң принциптерин калбартып ажылдап кылган — бо айтыр-лар кезде агитаторларын, политинформаторларын кичээ-гейинге турар черек. Оң-биле кады олар механизаторлар-ның мурунчы дүжүлгалаан иштердеринге узуг ролду ойнарлар, чижээ, олар бедик көргүзүлгө калбартып чедип ап турарың, оларның мергендиги, ханы билигиг болуп турарың чажыды чүдө дээрлиг чугаалап берип турарын агитаторлардан, политинформаторлардан тараажылар манап турар.

Хову турлааларыңа көжүп чорур библиотекаларын, кинозаларын организацияларын партия организациялары утуп болбас. Механизаторлар оларны ажылдап турарың сатып салыр. Хостуг шакта оларның ойнар черекселдеринден бээр бодар черек.

Көскү агитацияга узуг кичээлгеини улаар. Лозунгар, плакаттар, хуудустар, альбомнар, фотоселгелер, хүндүлө-самбарлар болгаш оске-даа чүдүлгө болор чоругу-биле бедик ажылдап ужураг. Көскү агитацияның чепсө-биле чү-дө эки ажылдарын тараажыларга пропагандалаар эвес, хар-ны база чалгааларга, арагачыларга, хуулангарга, дүжү-метселерге, маңгыстарга узур ону дээштинг ажылдарыңа кичээлгеини кошпакпас. А бо талаа-биле байдал чамдык черлерде чоругу негелдеинге четпейн турар дээрлиг чуга-лаар черек.

Бин-Хем районда «Хадан» колхозтун Как-Хол чанында бригадалында масса-политиктиг ажылды четпес организация-стан, Оң төвүндө лозунгар, тук беши чок, Көргүзүп сам-барызы кылган. Аңаа агитаторлар, политинформаторлар ховар аалчылар болуп турар. Партия организацияларың ың-дыг байдалды кала-даа бодурубас дээш ажылдар ужураг.

Кызыл хоорайда бот-тымынгыр уран чүдүдү хой коллек-тивтери бар болгаш, Мында бедик билигиг лекторлар, агитаторлар база хой. Билдиг болза-даа хоорай чоогунда ажыл-агыйларже оларын чорудуп, тараажыларга уран четениниң, идеяның талаа-биле бедик шынарлыг концерттерин көр-гүзүп берип, лекцияларын кылдып, беседаларын чорудар, көскү агитация талаа-биле ында партия организацияла-рында дуза көргүзүр талаа-биле СЭКП Кызыл хоорай ко-митетинин агитация болгаш пропаганда квалити база хоор-күскомунун култура кылдык коопка кичээлгеини салып ту-рар, ычанганш байдалды өдөр ужураг. Бо айтыр бистин республикада оске-даа хоорайларга болгаш район төвтерин-ге база хамдарыжыр.

Партия организациялары агитаторларга, лекторларга, политинформаторларга бедик билигиг, мергендиги кижилер-ни томуйлан-даа турар болза, оларга ажылдыг сүме, дузаны көргүзүринең, оларның хову турлааларында ажылдың кан-чаар чоруп турарыңа четпес кичээлгеини салып турар дээр-лиг айтыр ужураг, оларның негелделерин, күзөлдөрүн база утпас черек.

В. И. Ленинниң төрүттүнгөн хүнүнден бээр 100 чыл оюн төлөптинг уткууру-биле Тываның кезде ажыл-ишчилери 1969 чылдың социалистг хүлээлгелерин ап турган, бо чылын тарааның гектар бурунундан 11 центнерден эвээш эвес дү-жүдүн алырп шлэтирээш. Бо сорулганы чедипкиниң кү-ш-агитаторлар тараажыларын мобилизастары дээш, идео-логтук фронтунун ажылдакчылары чүткүдүн улам дым-дар дээрлиг бугураар бис.

ТЫВА АССР-НИН ДЭЭДИ СОВЕДИН ЧЫЛДЫРАП ДУГАЙЫНДА

ТЫВА АССР-НИН ДЭЭДИ СОВЕДИННИН ПРЕЗИДИУМУНУН ЧАРЛЫ

Тыва Автономнуг Совет Социалистг Республикаың Дээди
Совединиң ийги чыжының V сессиязын 1969 чылдың
июнь 19-та Кызыл хоорайга тымалдыр.

Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунун
Даргазы Б. ДОЛЧАНМАА.

Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунун
Секретарының хүлээлгезин күөсөдип турар
К. БУДУК-ООЛ.

Кызыл хоорай,
1969 чылдың май 13.

Н. В. ПОДГОРНЫЙ КУДР-де чеде берген

ПХЕНЬЯН. (СЭТА). ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунун Даргазы Н. В. Подгорный КУДР-ниң Улустун Дээди хураалының Президиумунун Даргазы Чой-Ен Генпун чалааны-биле найыралдыг албан бугурунун аян-чорун кы-лып, май 14-те КУДР-де чеде берген.

ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинин Даргазы А. Н. Косыгин Финлянд Республикаың Президентизи У. К. Кекконен-биле ужуражыр

Дугуржуп чугаалашканын бугаар бо чылдың май 19-та Ленинградка ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинин Даргазы А. Н. Косыгиниң Финлянд Республикаың Президентизи У. К. Кекконен-биле албан бугурунун эвес ужуражышканын болур.

Ленинчи болгаш Күрүне шаңнаалдарының комитетинден

ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлелинин чанында ССРЭ-ниң литература, уран чүдү, архитектура талаа-биле Ленинчи болгаш Күрүне шаңнаалдар комитетин 1970 чылда ССРЭ-ниң күрүне шаңнаалдарыңа кирер ажылдарын хүлээн ап турар.

1969 чылдың июнь 15-тен орай эвээш паралап үндүр-гөни литература болгаш уран чүдү чогаалдарын, архитектура дериникиниң (тулган) хүлээн алыр. Ажылдарын 1969 чылдың декабрь 15-ке чедир хүлээн алыр.

Комитет 1970 чылдың Ленинчи шаңнаалдарыңа кирер кандидаттарының хүлээн алырны бо чылдың октябрь 16-га чедир үргүзүлээр. Ол-ла хуусаада комитет уругларга литератураның

«СЕЛЬХОЗТЕХНИКАНЫ» РЕСПУБЛИКА КАТТЫЖЫШКЫНЫ ТЫВА АССР-НИН МИНИСТРЛЕР ЧӨВҮЛЕЛИНИН «СЕЛЬХОЗТЕХНИКАНЫ» РЕСПУБЛИКА КАТТЫЖЫШКЫНЫ КЫЛДЫР ЭДЕ ТУРГУЗУП ДУГАЙЫНДА ТЫВА АССР-НИН ДЭЭДИ СОВЕДИННИН ПРЕЗИДИУМУНУН ЧАРЛЫ

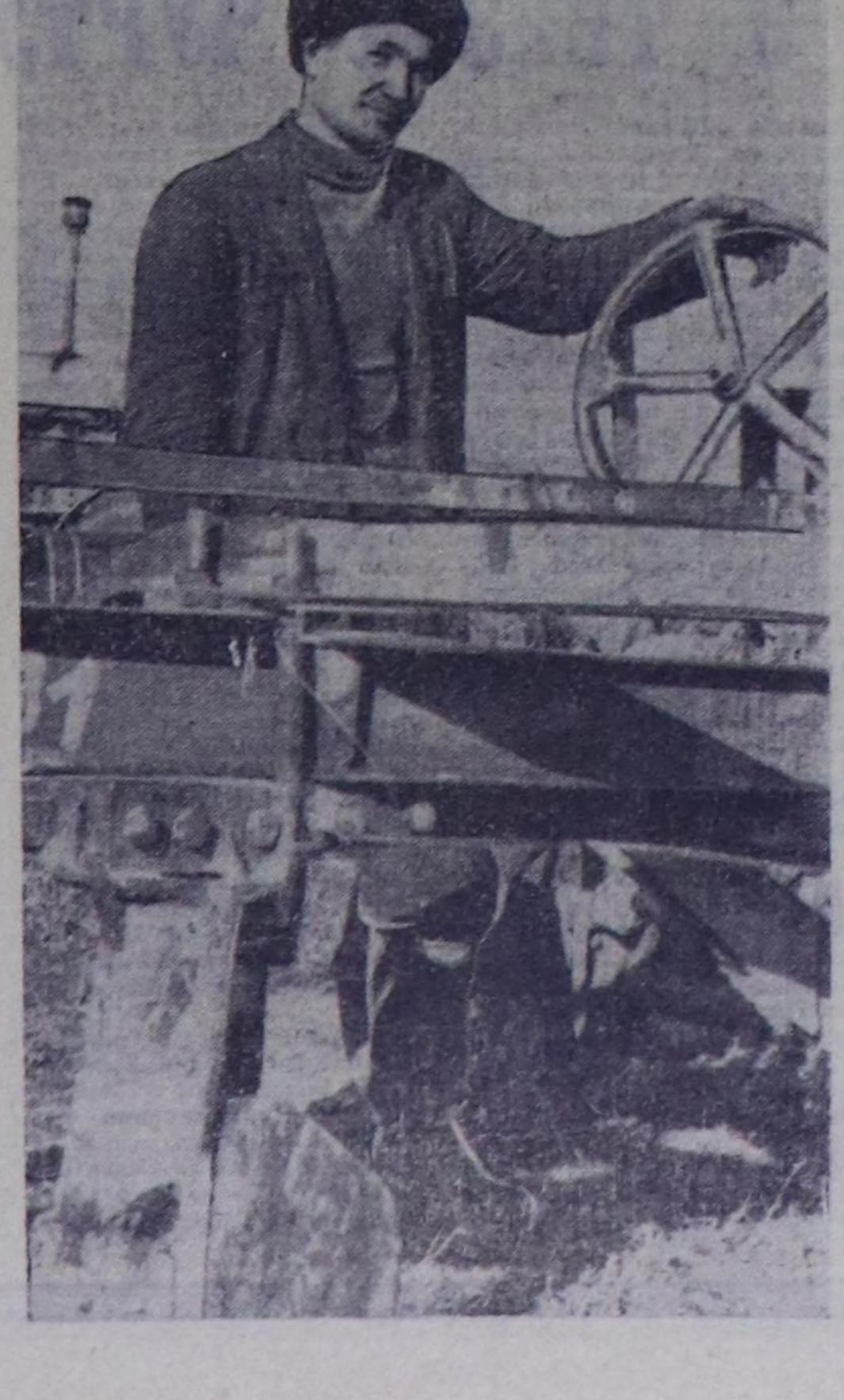
«Сельхозтехниканы» республика (АССР) каттыжышкыны АССР-лерин Министрлер Чөвүлелинин «Сельхозтехниканы» республика (АССР) каттыжышкыны кылдыр эде тургузар дугайында РСФСР-ниң Дээди Советини Президиумунун 1969 чылдың апрель 14-теги Чарамыңа дүшүрүп, Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунун доктаалдыр болза:

«Сельхозтехниканы» республика каттыжышкыны Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүлелинин «Сельхозтехниканы» республика каттыжышкыны кылдыр эде тургузар.

Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунун Даргазы Б. ДОЛЧАНМАА.

Тыва АССР-ниң Дээди Совединиң Президиумунун Секретарының хүлээлгезин күөсөдип турар К. БУДУК-ООЛ.

Кызыл хоорай, 1969 чылдың май 14.

ЧАСКЫ ТАРЫЛГА—ШАЛЫПЧЫ ФРОНТ

Тарылга медээзи

Республикада часкы тарылганың чоруп турарын май 12-чыл медээ-биле алырга, чажын тараан хууу мыйдыг:

Районнар	Часкы чоруп кутурулар	Тараа-бобын кутурулары	Кызыл-гек
Каа-Хем	59,3	73,7	81,2
Кызыл хоорай Соведи	55,9	85,9	99,9
Танды	52,5	62,8	72,0
Барымы-Хемчик	50,9	64,4	93,7
Тес-Хем	43,7	100,0	110,5
Бай-Тайга	39,2	66,8	86,9
Эрзин	38,2	80,5	70,8
Чөөн-Хемчик	36,9	51,2	74,1
Узуг-Хем	24,7	32,5	57,2
Бин-Хем	21,9	30,3	40,7
Республика	42,9	57,1	72,1
Эрткен чылдың бо үезинде	47,8	65,0	79,6

Тараа болгаш тараа-бобы култураларының тарылганы «Каа-Хем», «Сукпан», «Тес-Хем» совхозтар дооскан. Кызыл-гек тарылганың планын «Шекпээр», «Дон-Терезин», «Тыла», «Эддеге», «Сукпан», «Тес-Хем» совхозтар ажыр күү-сеткенер.

«Болшевик», «Найыра», «УТКА 25 чыл», «Узуг-Хаа», «Күш-ажылдың хостуу», «Өкө», «Саян» совхозтар чажын чажып тарымр бүгү култураларың планын май 12-ге чедир 30 хуу чедир безин күөсетпээнер.

1500 ганы тараан

«Шекпээр» совхозтун Биче-Тей салбырының механизаторлар Совет Тываның 25 чыл оюнга төлөптинг ужура-жыр дээш часкы тарылгага узуг күөшешкиниңг ажыл-дап турар. Мында сес тра-ктор агрегаты ийн ээлет-биле 1500 ганы тапкан. Эштер Уваш-оол, Орус-оол, Чорту-гал олар кызыл-гек ажылдап, хүн нормалын 125—150 хуу күөсөдип турар.

Салбырда 7 трактор часкы чер айдарылазаныңа 1348 гачерин чарган, 1000 гачерин шыгыл бажырган. Салбыр та-раа шөлүңө ийитпээ-биле 1430 тонна органиктерг чемп-чидалгын чедирп төккен.

Аңгыты салбырың меха-низаторлары доңаттыг хүннер тураа-даа, май 9-ка уткуштур 1500 га кызыл-гек чажып дооскалар.

Механизаторлар А. Удун-оол, С. Дадар-оол, О. Марта-оларын агрегаттары черин эки шынарың айдарып ту-рар.

Сутгарыкчылар сутгараа чо-гур бугулыг шөлдерин суг-гарылазаны дооскан. Хоалам Чыраал, Сарылар Дамба-ла-ма, Ооржак Норбу олар кызыл-маккай ажылдап, 280 га чер-ин эки шынарың суггарган.

Механизаторлар А. Удун-оол, С. Дадар-оол, О. Марта-оларын агрегаттары черин эки шынарың айдарып ту-рар.

Бо хүнерде Бора-Тайга салбырда трактористтер Мон-гуш Девор-оол 365, Монгуш Сутт-оол 316 га черге тараа култураларын чаштырган. Ол-ла агрегаттарга үрэни

Бора-Тайганың шөлдеринде

«Сут-Хем» совхозтун Бора-Тайга салбырында часкы хо-лу ажылдары хайымшыкын көрүп турар.

Сутгарыкчылар сутгараа чо-гур бугулыг шөлдерин суг-гарылазаны дооскан. Хоалам Чыраал, Сарылар Дамба-ла-ма, Ооржак Норбу олар кызыл-маккай ажылдап, 280 га чер-ин эки шынарың суггарган.

Механизаторлар А. Удун-оол, С. Дадар-оол, О. Марта-оларын агрегаттары черин эки шынарың айдарып ту-рар.

Бо хүнерде Бора-Тайга салбырда трактористтер Мон-гуш Девор-оол 365, Монгуш Сутт-оол 316 га черге тараа култураларын чаштырган. Ол-ла агрегаттарга үрэни

Часкы тарылганың хүн демдеглели

МУРНУУ ОДУРУГДА КАА-ХЕМНИН ТАРААЖЫЛАРЫ

Каа-Хем районун тараажылары часкы тарылганы шалып-чы бугаар чорудуп турар. Дүүн «Ленинчи орук», «Тиледе-ге» колхозтары тараажылары тараа култураларының тарылганын бурун дооскан, күш-ажылчы фронтуга баштайгы чедипкиниңг чедип алганар. Оларын оон дарыг «Комму-низмге орук», «Октябрь 14 чыл» колхозтар болгаш «Бүрен» совхоза база доозуп турар.

«Тиледеге» колхозтун механизаторлары Игнат Болтугов, Алексей Попов, Иван Суханов, Олег Чымыл-оол часкы хо-лу ажылдарын арес-мадырың чорудуп, ээлчеге 30 ганын оюнга 80 гектары ажылдап, эртен дан бажындан орай дү-неге чедир демисепп турарлар.

Районда шак ыныг ажыл-агыйлар эвээш эвес. «Комму-низмге орук» колхозтун трактористери Оюн Доржу, Алек-сандр Борокин, Иов Лубошинов. «Бүрен» совхозта Кирилл Лубинов, Василий Бураков, Абрам Шуйков ээлчеге бугуң чартыктан ийн норма чедир доктаамал күөсөдип турар.

Агрономнар болгаш үчөгичтер механизаторлар-биле кады чажыс фронтуга ажылдап турарлар. Илангыч «Бүрүңгээр» совхозтун бригадери Илья Малышев часкы тарылга эгелээ-ниңден бээр ховуудан үнөөш, хову тураа оон бугулап ийги бажыны бол берген. Малышевтин удурткан бригаданы тараа култураларын аң дээр агротехниктиг хуусаада эки шы-нарың дооскан.

Хүн, шакты санап тургаш

Бин-Хем районун «Саян» совхозта часкы хову ажылдары түзүктелген. Майның 14-те медээни бугаар алырга, совхоз 5789 гектар кызыл-гек чажын тарымр ужураг, а ам чаштыганы — 3040 гектар. Суланы 1835 гектарга чажар, 14-не чедир чаштын-ганы 705 гектар.

Часкы хову ажылдарын бедик агротехниктиг деңгээлге кыска хуусаада чорудар дээш социалистг чарың бригадаларын, механизаторларын ортузунда калбартар. Тараа чажымчыкыны эгелээниңден бээр социалистг чарыштың

ДҮРГЕН ТЕМП

Эрзин районун ховуларында часкы хову ажылдары шалып-чы чоруп турар. Районун «Коммунизмге орук» колхозундан бексен тараа култураларын чажып дооскан, азы 2170 ганын 1750 ганында чашкан. Район 830 ажал-гекта сула тарымр планын күөсеткен. Бо хүнерде кызыл-гек, арбай тарылганы кидин түзүк.

Бүгү ажыл-агыйлар мал чөмүңгө сула тарым, оон ногаан массаны алыр, оон бо хүнерге чедир 23 хууун тарым ажа-ган «Мерен» колхоз мал чөмү тарымр планын 41 хуу чедирп, тараа култураларын чажып дооскан. Колхоз бо кам-паны-биле 30 ажал-гекта черия суггарып, тарылганы чорут-кан.

«Чаа орук» колхоз Тес уунда 150 га ажал-гекта суга шөлүп суггарган. Ам Тараашкында бугуның уун аштап турар, удаага ол чок калыгы суггарган. Ленин аттыг кол-хозтун баштар чериниң эрги, чаа бугаларын аштап, часкы сугуң тараа, суген ховуларыга ажаллаанын чөтө.

Район ийитпээ-биле бо үеге чедир часкы чер айдарыла-зын 61 хуу күөсеткен. «Коммунизмге орук» колхозта чер айдарылазын эки организациялардан бердинген планын күөсеткен.

Часкы хову ажылдарында механизаторлар «Коммунизмге орук» колхозта чер чарыкчылар Каа-оол Адыл хүнде бугуң чартык норманы күөсөдип, «Мөрөңдө» чаштыкчылар Дадар Намдак, Ленин аттыг колхозта Далаалды Норбу олар му-ракчы ажылдап, чарыштың типлекчилери болганар.

А. ДЕМБЕЛЪ,
«Шыны» корр.

Шынар дээш

Узуг-Хем районун кезде ажыл-ишчилери часкы хову ажылдарын кидин чорудуп турар. Ажал-агыйларда хову ажылдарын чорударының планнарын, графиктерин чо-гааткан, тарылганы эки шы-нарың чорудуп төлөдө, кал-дыг хомчелерин азырын ме-ханизатор бурзуп билер.

Апрельниң 12-де медээ-биле алырга, районда тараа база тараа-бобы културалар ча-жылгаш 32,5 хуу күөсеттин-ген. Оон иштинде кол тараа културалары кызыл-гекта 15 муң ажал-гектар шөлге та-жар турган болза, ам чап-тыганы — 8074 гектар.

Ажал-агыйларын алырга «Х-Узуг-Хем» колхоз мурун-дун, мыла тарамын 29,4 хуу-зун тапкан, оон дараазында— «Найыра» совхоз — 26,7 хуу.

Часкы хову ажылдарын бедик агротехниктиг деңгээлге кыска хуусаада чорудуп тур-ган, беш чылдың доңтуу ты-зының чалай дүңдүгүн ий-дизиниң тургузары—тараажы-ларын кол соругазы. «Час-кы хуу» чылдыг чөмүңгө дө-чонун чугаалап чөмүңгө буга-ар механизаторлар хүнүнү эки үезин бүрүн ажылдап турган, эң бедик бүдүрүчү-лүг ажылдарын шийтпир-дөөш.

Часкы хову ажылдарын бедик агротехниктиг деңгээлге кыска хуусаада чорудуп тур-ган, беш чылдың доңтуу ты-зының чалай дүңдүгүн ий-дизиниң тургузары—тараажы-ларын кол соругазы. «Час-кы хуу» чылдыг чөмүңгө дө-чонун чугаалап чөмүңгө буга-ар механизаторлар хүнүнү эки үезин бүрүн ажылдап турган, эң бедик бүдүрүчү-лүг ажылдарын шийтпир-дөөш.

С. СОСРУП-ООЛ,
М. ЧУЛДУМ.

Часкы тарылганың хүн демдеглели

МУРНУУ ОДУРУГДА КАА-ХЕМНИН ТАРААЖЫЛАРЫ

Каа-Хем районун тараажылары часкы тарылганы шалып-чы бугаар чорудуп турар. Дүүн «Ленинчи орук», «Тиледе-ге» колхозтары тараажылары тараа култураларының тарылганын бурун дооскан, күш-ажылчы фронтуга баштайгы чедипкиниңг чедип алганар. Оларын оон дарыг «Комму-низмге орук», «Октябрь 14 чыл» колхозтар болгаш «Бүрен» совхоза база доозуп турар.

«Тиледеге» колхозтун механизаторлары Игнат Болтугов, Алексей Попов, Иван Суханов, Олег Чымыл-оол часкы хо-лу ажылдарын арес-мадырың чорудуп, ээлчеге 30 ганын оюнга 80 гектары ажылдап, эртен дан бажындан орай дү-неге чедир демисепп турарлар.

Районда шак ыныг ажыл-агыйлар эвээш эвес. «Комму-низмге орук» колхозтун трактористери Оюн Доржу, Алек-сандр Борокин, Иов Лубошинов. «Бүрен» совхозта Кирилл Лубинов, Василий Бураков, Абрам Шуйков ээлчеге бугуң чартыктан ийн норма чедир доктаамал күөсөдип турар.

Агрономнар болгаш үчөгичтер механизаторлар-биле кады чажыс фронтуга ажылдап турарлар. Илангыч «Бүрүңгээр» совхозтун бригадери Илья Малышев часкы тарылга эгелээ-ниңден бээр ховуудан үнөөш, хову тураа оон бугулап ийги бажыны бол берген. Малышевтин удурткан бригаданы тараа култураларын аң дээр агротехниктиг хуусаада эки шы-нарың дооскан.

Хүн, шакты санап тургаш

Бин-Хем районун «Саян» совхозта часкы хову ажылдары түзүктелген. Майның 14-те медээни бугаар алырга, совхоз 5789 гектар кызыл-гек чажын тарымр ужураг, а ам чаштыганы — 3040 гектар. Суланы 1835 гектарга чажар, 14-не чедир чаштын-ганы 705 гектар.

Часкы хову ажылдарын бедик агротехниктиг деңгээлге кыска хуусаада чорудар дээш социалистг чарың бригадаларын, механизаторларын ортузунда калбартар. Тараа чажымчыкыны эгелээниңден бээр социалистг чарыштың

Тараа чажымчыкының рай-онунун бодусу байдалының айы-биле оске районнарда орай эгелээш болза-даа хүн, шак буруун санап, техника-ны бедик бүдүрүчүлүг ажыл-дап турган, чажылганы аң таарымчалыг хуусаада дооза-рыңа механизаторлар бугу-реселер.

Материалдык болгаш мо-ральдыг өңдү бериникиниң талаа-биле хемчег-лерин ажылдап кылган, олу-чон ажылдарыңа кичээлгеини улааткан. Маңаа база бир кол-чүе — механизаторлар ор-тузунга масса-политиктиг ажылды улам бедик деңгээл-ге тургузар дээш демисеппир болур.

ЧУРУКТА — механизатор Н. Шалхтин (ийитин бригада-да) ажалче чоругурунун му-рун.

Ол талааның №2 бри-гаданың агрегаты чажымчыкы-да.

О. ОХЕМЧИКТИН фотола-ры.

Ленинчи юбилейге уткуштур

ТАЛЛИН. (СЭТА). Эсо-пиниң найыскалды «В. И. Ленинниң төрүттүнгөн хүнү-ден бээр 100 чыл оюнга ут-куштур» деп вокаларын кө-жүп чорур дөлөгөниңг Совет Эвезилериниң хоорайла-рыңа чоругурунун эгелээр чери болу берген ССРЭ-ниң

Министрлер Чөвүлелинин чанында Парлада

СЕВАСТОПОЛЬ. Нахимов шөлү. (СЭТА-ның фотохроникасы).

1969 чылдың бирги кварталында республиканың хөргөлдүрүш ишканаларынын болгаш бугурулгелеринин арасында калыктарга социалисттик чарыштың түңсөөнү үндүргөн. Дыка хой садгь коллективтер чарыштың негеделерин чедикшиининг күсөдөлү, чонуну бараан хандарындагы экижидер болгаш садгь-адамшынын културалык бедидер талазы-биле өзгөш эвес ажыдарыг боттандырган. Эрлин райоону, Улуг-Хем, Чоюн-Хемчик, Тес-Хем райоондарынын белеткеч конторалары, Кызыл садгьтм, хоорайтын кооператив садгьтм, үн-версалдык белеткеч-саарыга баазаларынын коллективтери бо чылдың бирги кварталынын социалисттик чарышын мурунку одурууда кырген. Ол мыкшан Току райоону, Абаканын садгь баазанын, республиканың ном салы-

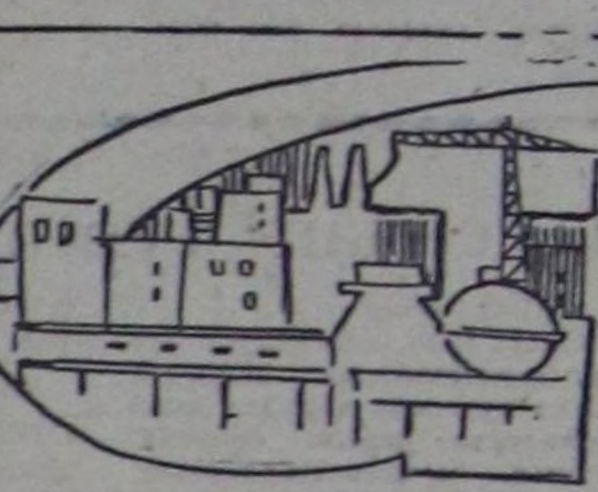
Актив хуралы

Бай-Хаакка Танды районунун шайланган активини хуралы болган. Мал ажылынын продуктуларын бүдүрерин болгаш күүнөгө садарын улам көүдөдиринге партия организаациянын сорулгазынын дугайында СЭКП Топ Комитетинин доктаалы актив чугаалашкан. Илеткечи — районунун көдө ажы-агый эргелелинин начальниги Заркевич болгаш саала берген эштер мал ажылын хөгжүдиринге районунун акыл-шылчыларын чамдык колдонушунун демдегөөнү берген. Соңгу үш чылдың ичинде бола болгаш шээр маалында баш салы өскөн. Эл бүдүрери 304, сүт 896, дүк 69 тоннага көүдөдөн. Мал ажылынын мурунку чыгары көүдөдөн. Ындыг болза-даа районда мал ажылынын хөгжүдөөнүн чамдык четтештер бар. Малдын чөм-суурун быжыктар айттыргат бугу ажыла-агыйларды шиктирареттишкен, малдын хоорар чоруу хой, оон продуктудуу ам-даа куту. Мал ажылын хөгжүдөрүн үндөшүн-биле экижидерин, бо чылым болгаш 1970 чылда мал ажылынын продуктуларын бүдүрерин, күүнөгө садарын көүдөдиринге угаан хөмчөдөлөрүн көргөн доктаалды партия активи хүлээн алган.

В. ТАГБА.

КЫЗЫЛДЫН ЗАВОДТАР РАЙОНУ

Кызылдын алгы заводунун чедикшиининг күсөдөлү, чонуну бараан хандарындагы экижидер болгаш садгь-адамшынын културалык бедидер талазы-биле өзгөш эвес ажыдарыг боттандырган. Эрлин райоону, Улуг-Хем, Чоюн-Хемчик, Тес-Хем райоондарынын белеткеч конторалары, Кызыл садгьтм, хоорайтын кооператив садгьтм, үн-версалдык белеткеч-саарыга баазаларынын коллективтери бо чылдың бирги кварталынын социалисттик чарышын мурунку одурууда кырген. Ол мыкшан Току райоону, Абаканын садгь баазанын, республиканың ном салы-

Күсөдөлү, чонуну бараан хандарындагы экижидер болгаш садгь-адамшынын културалык бедидер талазы-биле өзгөш эвес ажыдарыг боттандырган. Эрлин райоону, Улуг-Хем, Чоюн-Хемчик, Тес-Хем райоондарынын белеткеч конторалары, Кызыл садгьтм, хоорайтын кооператив садгьтм, үн-версалдык белеткеч-саарыга баазаларынын коллективтери бо чылдың бирги кварталынын социалисттик чарышын мурунку одурууда кырген. Ол мыкшан Току райоону, Абаканын садгь баазанын, республиканың ном салы-

Күсөдөлү, чонуну бараан хандарындагы экижидер болгаш садгь-адамшынын културалык бедидер талазы-биле өзгөш эвес ажыдарыг боттандырган. Эрлин райоону, Улуг-Хем, Чоюн-Хемчик, Тес-Хем райоондарынын белеткеч конторалары, Кызыл садгьтм, хоорайтын кооператив садгьтм, үн-версалдык белеткеч-саарыга баазаларынын коллективтери бо чылдың бирги кварталынын социалисттик чарышын мурунку одурууда кырген. Ол мыкшан Току райоону, Абаканын садгь баазанын, республиканың ном салы-

Күсөдөлү, чонуну бараан хандарындагы экижидер болгаш садгь-адамшынын културалык бедидер талазы-биле өзгөш эвес ажыдарыг боттандырган. Эрлин райоону, Улуг-Хем, Чоюн-Хемчик, Тес-Хем райоондарынын белеткеч конторалары, Кызыл садгьтм, хоорайтын кооператив садгьтм, үн-версалдык белеткеч-саарыга баазаларынын коллективтери бо чылдың бирги кварталынын социалисттик чарышын мурунку одурууда кырген. Ол мыкшан Току райоону, Абаканын садгь баазанын, республиканың ном салы-

Күсөдөлү, чонуну бараан хандарындагы экижидер болгаш садгь-адамшынын културалык бедидер талазы-биле өзгөш эвес ажыдарыг боттандырган. Эрлин райоону, Улуг-Хем, Чоюн-Хемчик, Тес-Хем райоондарынын белеткеч конторалары, Кызыл садгьтм, хоорайтын кооператив садгьтм, үн-версалдык белеткеч-саарыга баазаларынын коллективтери бо чылдың бирги кварталынын социалисттик чарышын мурунку одурууда кырген. Ол мыкшан Току райоону, Абаканын садгь баазанын, республиканың ном салы-

Күсөдөлү, чонуну бараан хандарындагы экижидер болгаш садгь-адамшынын културалык бедидер талазы-биле өзгөш эвес ажыдарыг боттандырган. Эрлин райоону, Улуг-Хем, Чоюн-Хемчик, Тес-Хем райоондарынын белеткеч конторалары, Кызыл садгьтм, хоорайтын кооператив садгьтм, үн-версалдык белеткеч-саарыга баазаларынын коллективтери бо чылдың бирги кварталынын социалисттик чарышын мурунку одурууда кырген. Ол мыкшан Току райоону, Абаканын садгь баазанын, республиканың ном салы-

Күсөдөлү, чонуну бараан хандарындагы экижидер болгаш садгь-адамшынын културалык бедидер талазы-биле өзгөш эвес ажыдарыг боттандырган. Эрлин райоону, Улуг-Хем, Чоюн-Хемчик, Тес-Хем райоондарынын белеткеч конторалары, Кызыл садгьтм, хоорайтын кооператив садгьтм, үн-версалдык белеткеч-саарыга баазаларынын коллективтери бо чылдың бирги кварталынын социалисттик чарышын мурунку одурууда кырген. Ол мыкшан Току райоону, Абаканын садгь баазанын, республиканың ном салы-

КИЖИ БОЛГАН ТЕХНИКА

Такси доктар черде уау ээлчег той-дүр бөрөг. «Волгалар» пассажирлерин олурткан, шуугуу чорун турган. Бир уруг «Волгада» керекселдерин магадан, чараштырган. Херекселдер чараш-даа бола-а, таарымчалыг эвес дээрин чалаачы чугаалаан. «Таптыг-ла карак дукунда уугушак, а эртен оруктун хемчөөлүн айтыр кылма чугаагайр бичи-дир. Чолаачы-лык аялдарында таарымчалыг байдал-ды тургузгара чугула-дур» деп, таксист ол урунта тайылбырлаан.

Чолаачынын тайылбыры чоптуг болбойн аан. Машина туудушкунуун улустуруп-те элөө үе иштинде яны-бүрү техниканы ону ажыгалар килеңгэ элтир. таарымчалыг болуурунча шоошот иштинде саз-байн турган. Оң түшөөлүндө аялчыны кийи машинага элтирер дээр шак-ла бо-лур турган.

Соолгу каш чылдарда психология эрте-минин бир адыры инженер психология шапкыны-биле хөгжүп эгелээн. Ам кая-дыр-ча машинанын төлөвлөсүн ба-дылаалар, маргалаалыг айтыртыларын шиптирлээрде, инженер психологияны кириалган кол черин ээлеп турар. Ук айтыртыг чогулмалыг шиптирлээр дээр инженер психология яны-бүрү та-лаларыг шенелдерин кылган турар. Чи-жээ, чаа конструктордын самолөдүгө херекселер хемчөөлүн херекселерин, ба-далаачы тууларын эл таарымчалыг шиптирлээрде, уруктунин номуттун-гурун, бугукутун оңунун көзүлүг болган ылагаларын, тууларын кийи көрбей-не бот-болуудан алган ап болурун, оң холта туутуугу болурун шенеп көрө.

Сайыраңгы техниканы аялган турар үедө кийинчи биле белдир. Ынчангап ол кийинчи дугайында эртемнин, билг-иниң уугу-дугаа улагулар. Эң ылаңгыч яны-бүрү, парин техника-биле аял-дан, ону башкарып турар кийинчи мээ-ннде психология парин аялдарын, өс-көрүшүнүн өрөөнүн чугула.

Аялдан турар кийинчи онзагай чүг-дери болган аргалар техниканы сайы-ралыгга улуг салдарын чердери билдир-гир. Ынчангап техниканы эң аялдан-биле эдлээр төлөөдө, кийилерин бүгү та-лаалыг сайыралыг, олар күш-аиялды коммунисттер бугу-биле көр кылдыр кий-илери белеттнер.

Ол бүгүчү чепи аларга күш-аиялды эртемге үлөөлөп организмизасты чугу-ла. КЮ-нун согулгаларын күш-аиял та-лаа-биле физиологиянын, психология-нын кириалган-биле ботаннар. Ол эрте-минер күш-аиялдын болган шиптирлээр таарымчалыг байдалдарын тургузарын айтыртылар тодардыр. Чүгө яныча-да күш-аиял бугуруучулук болур.

Бистин улутур бугурулгелеринче транспорт, тулуг организмизасты аял-данарында таарымчалыг байдалдарын эртемнин негелдеринче дүшүрт тур-гузар дугайында элөө сатып салып турар. Бугурулгелерин кыруурун билир-гир, айтыртылар кайла-даа кол согула-рынын ботаннар. Кийинчи эң аялданарында өйдүнө чыгып, шык, арыг агаар, паракка таарымчалыг черик өн-өр болган кырым байдал негелтнер. Ону күш-аиялдын гитензаны дээр. Чи-жээ, аялдарыг орол 18—20 градус чы-гып болза, ону таарымчалыг деп сатаар.

И. П. Павлов болгон оон өрөөнчелер-и мининин организмдин аялдарыг байдалдарын мээнин паринга сал-дарын үр үедө черини көлөтнөр. Согур, дугай болган чепи кышкы ыттарынч мээ-

аниян аял кылар шипээ куду болган. Ону академик Павлов мынчаар тайылбыр-лаан: даштыкы энергия парин системазын доюлдуруп шидеалас, ол өлүг болганын-дан баш мээнинче дамчыттылар хөдө-лишининер эвээрер. Ынчангап мээнин аялгыг шипээ кудулар. Чырык орол-ден карачы черге хеертен кирген аялдарыга, бугуруучулук эвээр физио-логтарын дуржулгалары бадыткаан.

Кийинчи парин системазын чырык-тыг салдары улуг. Ынчангап аялдарыг черин чырып таарымчалыг чугула. Кийинче хун чырыгыга домей чырык эң таарымчалыг. Карачыг күженишкын-биле аялдарын негээр бугурулгелерге, чыкка, дараалыг, шак кылды болган өскө-лаа ылаңгыг херекселер бугурур черерге хундуску чырыкка домей чырык бөөр лампаларын тургузган. Кылдыңн дараалыгта комбинизанды бо талаа-биле аял чотумчалыг.

Улутур эстетиказын айтыртыларын инженер психологияны адырларынч ботаннар. Аялдарыг черде механизмин-ниң тургузу, оларын оң кийинчи се-тилин колдуруп, таптыг аялдарыг хөмүгүг кылдыр ужуруг.

Яны-бүрү өңнөриг кийинчи психоло-гияныг салдарын эртемдерин өрөөн-үн турар. Чижээ, француз эртемден М. Деворинин кылган түшөөлөрү мындаг: сарыг-кызыл оң орол иштин чыгып кыл-дыр сактылар, кийини серген-омак болулар, аялдарыг хөмүгүг көдөрү. Көк өң күш-дамыр күженишкыннин эвээр-ден, тынышты болган чүрөктүг согары оокурулар. Хүрөң өң сактылар оокуру-гайдыр, ыччала-даа кийини муңгарыг байдалча шиптирлээр болур. А боргаласы-маар хүрөң өң кийинчи психиказыгга аар, дүвөрчөгүг байдалды тургузар. Са-рыг өң чыгып, өөрүшкүг эң хөмүгүг тургузар. Ноган — оокуругайдыр өңү. Сарыг-ноган өң аялдарында таарым-чалыг. Өңө өң кийинчи шак-шыңып чы-дыр. Күз өң оок болган чалаалыг, аг — оок, кара — аар болган муңгары-чыл, сактыг-сеткиди кудардыр.

Бо түшөөлөрдө чоптуг чүгүлдер хой. Ынчангап аялдарыг чердери дерин турган, машиналарынч өңүнө, эрөөди бугуруучу кийинчи салып, сеткиге таарып байдалдарын тургузар чугула. Ак-Довурканы. Кылдыңн электри ста-пкыларында, «Гына даг-дуга» комбинат-тын пектеринде өңүнү кийге салдарын өрөөнүн, эрөөлөрүн таарымчалыг кыл-дыр бугуру турар.

Даап-шмөөн-биле демисел бистин бугу-рулгелеринче улуг. Ол билдиргир: шмөөн кийинчи аялдарын кудуларын, кылдыңн хайкыдыр болган. Күштүг аам доктаамал чыгып аай даап парин системазын хоралыг. Инженер психоло-гияныг негелдерин бугуруа бугурулгеге даап-шмөөнүн эвээрден дээр, машина туудушкунуун коллективтерин яны-бүрү керектерин алыштырып таарымчалыг, шмөөн бугуруа шиптирлээр чүгүлдер чотангыг турар. Хой машиналарынч улуг шмөөнүн бугурулгелерге аялдарынча куулаңк кедирип алыр тускай херек-селдерин ботан чугула.

Күш-аиялдын бугуруучулук бейдер-де материалдыг кийинчи тургузуучуларын кийилерин аялдарында таарым-чалыг байдалдарын тургузуу, эртемниң чед-дишининер аялдарын чугула. Бо дээрге күш-аиялды эртемге үндөйлөп организмизастынын бир кээз болур.

Г. БАЖУТИНА,
психолог.

★ ООКООО ООКООО ООКООО ООКООО ООКООО ★

УЛУГ ҮҮЛЕГЕ ҮЛҮҮВҮС

Тараа бугурулгелер көвөдөсү дээр бугу улустуң демисел-ге үлүүн кийери көдөңнө аял-шын бугуруучу херээ. Хөвү туралаан ам ийи чы-иштинде поварлар тур мен. Мезанинаторлар, суварыкчы-лар болган тураада аялдан турар өскө-даа кийилер хой. Оларга чыгып үш кийи белет-кир турар бие.

Чемпион шынарын экижи-дер, зур бугуру оон даңы-ымга чаа бир яным чекки кирилерин орадажыг турар бис. Чижээ, муң, иң, кола-та, поджарка дээр шыкаш чечерден аялдан, даалан үс-кен тыва муң, боова, соктаан даалан, тараа болган өскө-даа чечерин кийил турар бие.

Тараа, даалан соктаар тускай кийини тургузган. Оон аял-да, сүт, сметана, хойтук база бар.

Чем продукт аймаа элбек болган чугу-бүрү болура, чек кылар кийилерин аялдарында, аны-бүрү кылдыр белеткээрине көчүз таарымчалыг болуру-дур. Эр-тен 5 шаңган элбек аял-даш, дүңкө элбекке аял-даш мезанинаторларга база, чек белеткээр болганда, бот-тарымыс элбекке аялдан турар бис.

Дүңкө чечки мезанин-торларынч аялдан турар чечеринде тележалыг трак-тор-биле чедирип берип турар бис. Ынчангап олар чек-не-

ныла үзүндө хөвү турлаан-га көл, зой шаа-үе аяа ар-тыр чоруктан чалаалар. Мээ өрүм Н. Ховалыг, Х. Дозай олар чек белеткээр-ге мезежигин поварлар апараннар.

Бодуругун бо аялдамас-тын аял-биле тараа дээр де-мисел хөвү-дугуру кийил турарымыс бо деп ботан-биле аялдан, чакыг хөвү аял-дары эки шынарыг эртин, күзүн элбек дүңкүг уасток бугурууче чалаан турарын сеткичтерин заманыдан куулаңк турар бис.

О. БАК-КЫС,
«Сүт-Хөл» совхозтун Бора-Тайга салбырынч хөвү тур-лаанда повар.

тарын болган өскө-даа кы-лыларын, шыгаардан эр улустун кедер салкытарын, бродин индиктерин кылдыр соолгу үедө көвөдөн. Завод-тун бугуруу үндүргөн хом болган кийил индиктери чүгө Тываның салкытарын кирер эвес, оларын Саян кийиле-сөөртүп чорутуп, салыг чер-деринде кирип турар.

ЗАВОДУН ЭН ХОЧУН АЖЫЛЧЫНЫ. хоочун коммунист, ам мастер-хы-акчы Кертик-оол Кудур-оол-вич Хүрөкпенге заводтун бугу кийилерин чоргаларын. Тывага эң баштай тургустун-ган хоочун, аягы үедө улга-кан, бугу аялмы, техникамы болбааыраан сайыраан бо бугурулгелерин тогөтүз биле-сиз кижи Хүрөкпенге чедер-бөшөг, оон айтылар болу-нараа, ол шиптирлээр чугаалап болур.

— Муң тос чүе үкөн аалы чылдың чакынында бо хавак кырында шеринтип айт согу-гуулу кылган хал чорун туру-вуста, манча мят дүжүрүп хаан чылаа турар. Адыг заводун ылаң, моон орачонк өрү, Улуг-Хем кылдыгыг турар чүе. Шеригден харапкан до-раан-бо бо хавак баарында чаа туткан аягы заводта аялдан кирип. Лайын чүе-эңилет чылдарыг чүе-эңилет аялдан хундун дүңкө ховуларга олооченин тура хойар чүе-ле болгай. Ын-чан турун-могантын дээр, аялдан озаалар-даа кийи чок турган. Райондордан 200 аялдыңн келген. олар кол-дунда-ла бот аныктан, чурт-таар бажын балгат-даа чок, манча заводка-ла хонун тур-дулар, аш-чөм-дээ хайыны-мын инер чери бо теректер араы чүе болгай. Завод бо-

ду тускай аял-агылыг индиктерин, аштарын, та-рааны бо оймактарга тарып турдуус. Ам дээрге амыр чүе шыкалгы. Бугу-ле аял-ды машина-техниканын күжү-биле кылдыр апарган, белек кылган каан аш-чөм-дээ эн-дери, элэди аныктар чүе-ле дээр шак аялдарыг — деп, Кертик-оол Кудур-оолович чугаалады.

Манча шаңдан тура-ла ты-валар, орустар, татарлар дээр яны-бүрү националыг кийилер аялдан келген. ССР-дин 5 шаңган элбек аял-даш, дүңкө элбекке аял-даш мезанинаторларга база, чек белеткээр болганда, бот-тарымыс элбекке аялдан турар бис.

ЗАВОДУН ДИРЕКТУРУ Сафуалын Шагядулович Габузалин аял-агыг дугайында чугааын мынчаар доосту:

— Кийи бугуру-ле боту-лун ошапкан аялдыңн кы-а-мын. Яны-бүрү чотгаалык кийи чотартыч савал-оалды кирип турарлар база бар. Эртен чыган 10 кийи чо-галыкчы, чотартыч савал-а-зын кирип, оон аялдыңн 607 рубль камаалыг болган. Салар-кайыкчы Алек-сандр Пашков хөмүр-дашты олагы системанычче дамчы-дып кирилерин база кыкан плакты оон үндүр эжерин ме-ханизастап күжүлдеринин чо-галыкчы савалын кирип, оон ботандалып, хол-биле кылдыр аялдыңн ыччар со-лаан. Ол шыкаш кийи ин-диктерин кургалыгта камеразы-ке шипууд чорударын база-ла механизастар кылдыр тогаат-

кат, хол-биле кылдыр аял-ды чиптерген. Беш чылдың дөртүк чыгында бистин завод продукцияны бугу-руу үндүргөн, ону саа-рып эң-не бедиткен про-грамма-биле чорударын көр-дүм. Бо чылын 1 миллион 25 муң рубль түштүк яны-бүрү чотартыч кийил бугуруу үндүрүп көрдүгөн. Ол дээр-ге, эртен чылдааындан 80 муң рубль хой болуп турар. Цехтер, бригадалар ай, квар-тал планын үргүлүг ажык күжүсүдн турар. Май муру-нун социалыг чарыкынга киргеш, эртен апрель айла онзагай-ла аялдалдыр. Илч цехи апрельдин планын 139 хуу күжүсүткен, 4.500 хөм илчти дарап кылды турган 5.322 чедирин, ол дээрге чок-ку ийи чылда болуп көрбөз көргүлүг-дүр. Шынарын база аялдыңн. Кийи илч кы-дыр цех апрель планын 102,2 хуу чедирин. 5.500 илч илч кылдыр планын база-ла ыракта ажырыпкан.

Ажылдыңнарын хой кезин мында 10—15 чыл ажык аялдан турар. Өг-бүлө бугу-зүндө-не 2-ден 4 чедир аялдан турарлар бар. Ын-ды өг-бүлелерини саны 20 ашкан. Оларын күш-аиялга, заводтунга аял болуп, бот-тарынын арга-дуркулазын аял-төлүгө дамчыдып, кады аялдан турары өөрүчүг-дүр. Ыкка хой аялдыңнарын аял-төлүгө апарган. Ын-ды доока доока-ла аял-төлүгө аялдан турар завод аялдан турар. Бо чылын база хой аялдыңн кирер.

БО СӨСТЕРНИ директор улуг чотгаарал-биле чугаалады. Ажылдыңнарын хой кезин бо заводта үр-де

ДЕЛЕГЕЙ БО ХҮННЕРДЕ

В. Рошениң чугаазы

ПАРИЖ. (СЭТА). Президент соңгулазында бадылаашкын-нын бирин элөөндө-ле хой миллион французтар Жак Дюк-ло дээр боттарынын бадылаашкыннын бээр кады аялдан кылган программа үндөйлөп улустуң күштерин каттыш-тырыгыг шиптирлээр ролду ойнаар арганы Францианың Коммунисттер партиясына бээр деп, ФКП-нин Чидгине се-кретары Вальде Ронне Вюль хоорайга болган митингге чүе чугаалап турган, меделгээр.

Францианың демократтары болган бугу ажыкчы чопнары Гастон Дефференс коммунисттердин дөшкөн Социалист партиянын чыгып кылган шиптирлээр шындыг буруу пана турар дээрин ол меделгээр. Центрич үзө-бодаларга чадгынын алган, барымы күштер-биле өскө-дөшкөн Деф-ференс кандидаттарын дөшкөн ФКП ТК ойталаан деп, В. Ронне чугаалаан.

Венесуэланың Компартиязының меделгели

КАРАКАС. (СЭТА). Вене-суэланың Коммунисттер партиязын ТК-ның 13-кү плет-нуму меделгели кылды, АКШ-тын монополияныг калып-танан Венесуэланың ха-маарыгалыг чорун хөвөр арттырар болган чүртүгү ха-маарышас экономиктиг хөг-жүлгөсүн моондоткан чүгү-лүгүг дээр америк нефть концеринерин буруу шапкан. ВКП ТК-ның мыла парлан үндүргөн дүңдүлгөндө айт-каны бола. Венесуэланың нефтянын өрткөрткери куду-ларын болган ону даа-кар үндүрерин кызыгаарлап турар концеринерин үгү-дө-дө АКШ-тын чааа шуут кирип турар. Ол үгүдөгүн-ниң согулаамы бола. Вене-суэлага америк монополия-ларын теринч ээ шк ийи күшүлдерин болур деп, ме-делгели меделгээр.

Венесуэла коммунисттер нефть үлөтүрүн национали-заастар дээр шиптирлээр тур-жуп турар дээрин дүңдүлгө-дө меделгээр.

Венесуэланың Коммунисттер партиязын ТК Совет Эви-ли-биле дипломатияг болган салыг харылааларын кат-тап тургузарын кийгирган. Ындыг харылаалар ийи чүрт-түгү арганыг аялдыңн салыг солтулазын эгелеп тургуза-рыг дуулаалар ийи деп, дү-надыгга меделгээр.

Май 18-те эгелээр

РИМ. (СЭТА). Италияның Коммунисттер партиязынч урутуугаа Италияда комму-нисттер партиязынч фон-дузунга акша чыгар талаа-биле май 18-те эгелээр кампа-нияга идеология кирипир-гир партиянын бугу кеңиги-рин «Унига» солууну дам-чыттыр кийгирган.

Кийгиргиде «Партияны болган Италияның аял-а-мынч Коммунисттер федера-циязынч Хүрөкпенге сарыг каттыштырар болган өстүр согула-биле, бистин согула-нымысты организмизастыг дөш-көр согула-биле ИКП-нин XII съездинин шиптирлээр масаларын ортузунга пропагандалаар талаа-биле инициатива болган хемчелер ол кампанияны төвөгүе ту-рап ужуруг—дээр.

Бо чылын кампанияның үзүндө ИКП-ге болган комму-нисттер парлагыга комму-нистерден, аялчыг чопна-тар болган шиптирлээр дөшкөн 2 миллион ларин чыгып алырын айткан.

Күш-ажыл биле капитал

Капиталисттер чурттарың аялчыг чопнары боттарың эрелерин кадыг-дошкун демиселге камгалар турар. Бугу Италияда почтаның, теле-графтын болган телефонун аялдыңнарын аял сокады, аял төлөвүн бейдер-ин, аял хунуун нормалыг кылдыр доктандарын негеп

Реакцияның чимзенишкыннери

Соолгу үедө Италияда поли-тиктиг байдалды-ка чидиглен-ген. Христиан-демократтыг, социалисттер болган республи-качын партияларын каттыш-тырар чотон тогөтүч аял коалдеси чааа аялдыңн бол-ган демократтыг шмчөөш-кынның шапкын өздөлдөн до-ла шаар деп аяа дааскан идегелди илде бадыткан шы-давын барган. Оң ужурунда эң-не аялдыңн реакцияның күжү—итали неофашизмни Италияны политиктиг аял-дыралыгча салып кирип тур-ар.

Ам Италияда итали соци-алисттер шмчөөшкүн (ИСП) дээр неофашист партия бо-дун аялмын идеологияг кел-ген. Оң кеңигирилер демок-раттыг организмизастыг аял-дыңнарын ита чыгыл-дырышкыларын организмизастыг, депшилгелер күштерге уур өскө-даа өңүчү-чөдгөлөрүн үгүлөдүп турар.

Неофашисттерин кара тура-зында аялдыңнарын эр-те-гачыгарынын аялч өмөр-жиге-биле болуп турары хаа эвес. Май 3-те Римге неофашисттер чыгыштыгыш «коммунизм болбас деп ло-зун-биле организмизастыг. Ол чыгыштыгыш Муссолиниг шаантагы талаалык чыгары болаш итали социалисттер шмчөөшкүн партияда мыры-

пай анык кийилер кириш-кен. Кара хойлөпчөр көтөк болган чечиринде кас дем-ократтыг кийилер чыгыш-ташкы хой келген.

Эрге-чагыралар демократ-тыг күштерин көдүрүп үе-ринче идалар, а оон соонда оларга улар дээрин кел-челерин шызылар дээр илде согула-биле ол фашисттер чыскаалды чөпшээрзеп деп, «Унига» солуун бижзеп. Ын-дыг болза-даа аялдыңн чопна-ра хойлөпчөрлерин хал-лашкыннын кайлаан шы-даан. Коммунисттерин бол-ган өскө-даа чотон күштерин сарыг каттышкыннын аялдыңна хоорайдыг кудум-чуларын фашисттер чыскаал-ды хорур ужурга почында аргакоткан таварышкан.

Оон дараазында Коммуни-сттер партиядан болган Проле-тарны чыгыш элтин итали социалисттер партиязында парламентаде депутаттар Рим-ге фашисттер митингтин эр-тирер кым, чүгүчү ужуру-да чөпшээрзеп аялдыңн турар болган республика кон-ституциянын, мыла дүрүмчү-ткен хосталгаларын камгала-рында кайла-даа үедө бижы-биле туруштарыгга белеп.

(СЭТА).

«Унэн»: «Маочуларның ыят чок калчаалыг чоруу»

УЛАН-БАТОР. (СЭТА). «ККП-нин IX съездинин» үгүлөдөгүн тайылбыраан чүгүдү «Унэн» солууга пар-лап үндүргөн. Бо «сөзд» бо-ла, коммунисттер партияныг съездин-биле чүгүлгелер чү-ау-даа чок, баш буруугаар планнаан политиктиг ыят чок калчаалыг чүгү болур, мар-ксисттер-ленинчилер ону шак-тычар билеп турар» дээрин солуп меделгээр.

«ККП-нин IX съездинин» чыгыштыгыш, Мао Цзе-дунун болуп ботунун улуг күжүлгө-дө-дө-дө болган дөшкөн ботандалыгчыг угу-дунды, улуска улар, антисо-циалисттер согуламын уру-дуга болулар деп, «Унэн» оон мын айткан. Оң ужу-рунда бугу кыдат улустун хой миллион масаларын он-за дүвөдүрүп турар айтыр-гирларын, ылаңгыг «культура революцияны» чорудуга-а-а-а Кидаттын салдаран экономиктиг байлаан, аял-чы чотанарын аялдарыг деп-нелин көдөрүренин тодарай аргаларын «сөздөг» чугаа-лашкан.

Маочу «ККП-нин IX съез-дин» шычы коммунисттерин төлөөлөн съезд деп айтп болбазынын оон өскө боттуг чылдагынын база бар дээрин «Унэн» меделгээр. «Съез-дин» организмизастыг илч-партиянын демократияныг бугу норма-чыктерин болган делегаттарын согуруу-нун принципин үрөм, «улуг урап тудукчуга» меделей өзү-

мышаан, партияга болган кү-рөңгө боттарынын күш-биле үлөткөн үгүлгелерин дүрүм-чүткен. Мынчангап Мао Цзе-дун херектин утказы-биле алырга, ККП-нин VIII съез-динин айткан улаңгыш-кынмын ботунун шуут ой-талаан дугайы, марксист-ленинчилер болган проле-тарны интернационализмни принциптеринде ботунун чылаан дугайы аялдан бугу-биле меделгээр.

Маочуларынч чаа тургус-кан «партияны» ботунун плат-форманын талаа-биле биче буржуа-национализмни по-литиктиг организмизастыг болуп турар, ол организмизастыг аял-ды кады шериг-бюрократтыг бугу-чорумун дүңдүлгөчү чө-сө, социалисттер чурттарың акы-дунуа партияларын а болган делегация комму-нисттер шмчөөшкүнине улар хоралакчы аял чорудар чө-сө болган турар ужуруг-дур.

Мао бөлүтүн чаа тургус-кан организмизастыг мур-нунга даштыкы политиктиг аял-ды талаа-биле салган кол согулаамы бола, Улуг Ок-тябрьнын Төрөн чүгү — Совет Эвилелинге, Ленинге ССРК-ге, социалисттер чурт-тарың акы-дунуа өскө-даа партияларын удуз демисел болуп турар деп, «Унэн» де-мелгээр.

«Съездин» чымдырыч-чаларынч чамдык күзөдө-

Делегей темазына

БЛОКТАРНЫ КАМГАЛАП ТУРАП

АКШ-тын күрүнө секретары Роджерс май 12-ден эгелеп Азияныг калдыг чурттарың үр үедө, ыччала-даа чыгыш-тыг аял-чорукчу аялдыңн. Тускай мезгилде Бугуруу алырга, оң аял-чорукчу кол согулаамы бола. Ынчангап байдал-биле шуут тынжар болган дайынын, моон соң-гаары перспективаларын илердир, ыччангап Роджерс бир дугарына Сайгонга доктар. Алда ол америк дипло-маттыг болган шериг абаан черлеринин удурутчуларын-га база сайгон эрге-чагыраларын төлөөкчилерин-биле чугаалажышкыннар кылдыр.

Ындыг болза-даа америк күрүнө секретарынын согула-лары оң-биле кызыгааралаткынмай турар. Сайгондан Банг-кокке чедергеш, СЕАТО чөвүленинин хураалыга америк төлөөкчилер баштаар. Бангкокке АКШ-тын ыстам анал-о-разымын талаа-биле элчилер чедер чурттуг конферен-цияныг аялдыңн кирип, Роджерс Бангкоктан Индия, Пакистан, Афганистанга баар, оң дараазында Тегеранга чедер. СЕАТО шериг блокут министрлер чөвүлениниг май тогөтүлдө Тегеранга болур хураалыга кирип.

Америк күрүнө секретарынын ол аял-чорукчуламын шынарын бо аял-чорук боду-ла херечилер турар-дыр. Ва-шингтон Вьетнама дайын үргөзгүнч элзеп, улуг кезин боттарыгга хулаа алырын чөпшээржирин ботунун элчилеринден чедип алырын шагда орадажын келген. Ындыг болза-даа ол орадажышкыннар мынчага чедир удура-нышкыгга таварышкан турар. Америк чыгыркыч блокутер Азияда СЕАТО шыкан, мындг шериг блокутерин боттарынын шериг-стратегтиг планнарын ботандырыгыгга мобилиза-тан шидеалан. Каттыккан Штаттарын боттулгөн ол ор-ганизация үр үеин илде сандарашкынныгга таварышкан. Бо организмизастыг ам болур сессияныг Францияны шуут киришкен, а Пакистанын Бангкокта элчин чүгө Бүү барымдалап олурчур деп турары характерлик.

Канчаарга-даа Вашингтон бо аргесин организмизастыг аял-чорукчуламын идеологияг согула-биле чаа оналды аялдыңна кылдыр шиптирлээр тодаргай-дыр. СЕАТО чөвүлениниг сессияныг бугурууна ол организмизастыг «шөгін эвес, а политиктиг» ролду ойнар кылдыр үгүлө-ни-биле аде организмизастыг дугайында чугаа-сооттан иле-рен келген байдал кичөөгөйиң ботунча хандыгын турар. Азияныг СЕАТО кеңигиригчир кирилеринде моон мурунда шуут ойталан чамдык чурттарынын ереремизини копка-дыр болган Азияда америк шериг-стратегтиг планнары оларын чоруту кир туртарыг орадажыр дээр калжарлаш-кын ол болуру магат чок.

